

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

9 december 2024

Referentie

49673121

Bijlagen

Definitieve Kamerbrief wijzigingen Erfgoedwet en verbeteringen erfgoedzorg

Aanleiding

Bijgevoegd treft u de definitieve Kamerbrief wijzigingen Erfgoedwet en verbeteringen Erfgoedzorg. Deze wordt op 20 december 2024 in de MR besproken. Deze versie verschilt niet van de versie die in de MR geagendeerd is.

Geadviseerd besluit

→ Akkoord op verzending brief na akkoord in de MR van 20 december 2024.

Toelichting

- In de brief kondigt u conform de toezegging van uw voorganger en naar aanleiding van de evaluatie van de Erfgoedwet wenselijke wijzigingen in de Erfgoedwet en onderliggende regelingen aan. Ook gaat u in op knelpunten die weliswaar in rapporten of uit de uitvoeringspraktijk naar voren zijn gekomen, maar waarvoor een aanpassing in de wet- en regelgeving niet de juiste oplossing lijkt.
- Voor wat betreft actuele meer beleidsmatige opgaven verwijst u vooruit naar de toegezegde brief over religieus erfgoed en grote monumenten.
- De brief wordt ook verstuurd aan de Eerste Kamer, omdat er een toezegging in wordt afgedaan die in 2015 is gedaan bij de behandeling van de Erfgoedwet in de Eerste Kamer.
- Er heeft een grondige afstemming over de conceptbrief met de Inspectie, de RCE en WJZ plaatsgevonden.
- De wetwijzigingen die in de brief aangekondigd worden, zijn veelal technische wijzigingen. De Erfgoedwet en onderliggende regelingen zitten over het algemeen al goed in elkaar.
- De voorgestelde aanpassingen betreffen voor een groot deel 'achterstallig onderhoud': veel van de knelpunten die in de brief genoemd worden hebben hun oorsprong in het gegeven dat de harmonisatie van de verschillende bestaande wetten voor erfgoed tot één Erfgoedwet in 2016 zoveel mogelijk beleidsneutraal is uitgevoerd. Niet alle knelpunten die al voor de inwerkingtreding van de Erfgoedwet bestonden zijn daarmee aangepakt.
- Daarnaast leiden nieuwe ontwikkelingen als digitalisering en de veranderende geopolitieke situatie tot aandachtspunten, en zijn er in de loop der tijd naast de beleidsdoorlichting verschillende adviesrapporten aan uw voorgangers uitgebracht waarin aandachtspunten naar voren komen.
- De zaken die in de brief worden aangekondigd zullen in de sector niet als verrassing aankomen. De problemen die in de brief beschreven worden spelen al langer en zijn eerder onderwerp geweest in de Kamer.

- Er zijn geen (nieuwe) budgettaire consequenties verbonden aan deze brief. Over een aantal punten wordt gemeld dat deze verder uitgewerkt worden. Uit die punten vloeien, afhankelijk van de keuzes die daarbij gemaakt worden, wellicht wel financiële gevolgen voort.

Datum
9 december 2024

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

12 november 2024

Referentie

49154106

Bijlagen

I Kamerbrief

II Aanbiedingsformulier CSD

Intern OCW afgestemd

DGCM, EenK, IOE, MenC, RCE,
WJZ

**Interdepartementaal
afgestemd**

MinVRO, I&W, FIN, JenV (loopt)
en BZK (loopt)

Definitieve Kamerbrief en aanbiedingsformulier Csd

Aanleiding

Onlangs heeft u vanuit ons traject wijzigingen Erfgoedwet een concept Kamerbrief ontvangen. Uw comments op deze brief zijn verwerkt. Daarnaast heeft inmiddels het webinar plaatsgevonden waarbij we de erfgoedsector informeerden over dit traject en de inhoud van de brief. De vragen en opmerkingen uit het veld vroegen niet om verdere aanpassing van de brief.

Bijgevoegd treft u de definitieve Kamerbrief ter agendering in de Commissie Sociaal Domein (CSD, ambtelijk voorportaal), met bijbehorend aanbiedingsformulier. Na het uitsturen van de brief, beginnen we aan de verdere uitwerking van alle punten die in de brief genoemd worden en de daadwerkelijke wijzigingsvoorstellen. Het gehele traject richting aanpassing van de wet- en regelgeving neemt naar verwachting nog drie jaar in beslag.

Geadviseerd besluit

- Akkoord op de definitieve versie van de Kamerbrief;
- Akkoord op het aanbiedingsformulier en agendering in de CSD.

Kernpunten

- De interdepartementale afstemming van passages in de brief die daarom vragen, is grotendeels afgerond. We hebben er vertrouwen in dat we deze afstemming tijdig voor de CSD rondkrijgen. Op twee punten loopt de afstemming nog:
 - de afstemming met JenV over de passages over de hoogte van de strafmaat voor de Erfgoedwet en het strafbaar stellen van het 'onder zich hebben' van illegaal ingevoerde of opgegraven cultuurgoederen;
 - de afstemming met BZK over de passage over de reikwijdte van het opgravingsverbod.
- Het webinar over de inhoud van de Kamerbrief verliep goed en werd door ruim 350 mensen uit de erfgoedsector bijgewoond. In het webinar hebben we de sector meegenomen in dit traject, de wijzigingen die wij voor ogen hebben en de andere oplossingen waaraan al wordt gewerkt. Daarbij lichtten we toe hoe het veld bij de verdere uitwerking wordt betrokken.
- De meeste vragen die tijdens het webinar gesteld werden waren gericht op de verdere uitwerking van de punten. Daarnaast waren er veel vragen over de werking van de wet. We hebben het veld goed kunnen meenemen in onze beantwoording.

- Er was voor de sector gelegenheid om vragen na te sturen. Er zijn uiteindelijk maar weinig aanvullende vragen binnengekomen. Deze worden allemaal beantwoord.

Datum
12 november 2024

Toelichting

- In de brief kondigt u conform de toezegging van uw voorganger en naar aanleiding van de evaluatie van de Erfgoedwet wenselijke wijzigingen in de Erfgoedwet en onderliggende regelingen aan. Ook gaat u in op knelpunten die weliswaar in rapporten of uit de uitvoeringspraktijk naar voren zijn gekomen, maar waarvoor een aanpassing in de wet- en regelgeving niet de juiste oplossing lijkt.
- Voor wat betreft actuele meer beleidsmatige opgaven verwijst u vooruit naar de toegezegde brief over religieus erfgoed en grote monumenten.
- De brief wordt ook verstuurd aan de Eerste Kamer, omdat er een toezegging in wordt afgedaan die in 2015 is gedaan bij de behandeling van de Erfgoedwet in de Eerste Kamer.
- Er heeft een grondige afstemming over de conceptbrief met de Inspectie, de RCE en WJZ plaatsgevonden.
- De wetwijzigingen die in de brief aangekondigd worden, zijn veelal technische wijzigingen. De Erfgoedwet en onderliggende regelingen zitten over het algemeen al goed in elkaar.
- De voorgestelde aanpassingen betreffen voor een groot deel 'achterstallig onderhoud': veel van de knelpunten die in de brief genoemd worden hebben hun oorsprong in het gegeven dat de harmonisatie van de verschillende bestaande wetten voor erfgoed tot één Erfgoedwet in 2016 zoveel mogelijk beleidsneutraal is uitgevoerd. Niet alle knelpunten die al voor de inwerkingtreding van de Erfgoedwet bestonden zijn daarmee aangepakt.
- Daarnaast leiden nieuwe ontwikkelingen als digitalisering en de veranderende geopolitieke situatie tot aandachtspunten, en zijn er in de loop der tijd naast de beleidsdoorlichting verschillende adviesrapporten aan uw voorgangers uitgebracht waarin aandachtspunten naar voren komen.
- De zaken die in de brief worden aangekondigd zullen in de sector niet als verrassing aankomen. De problemen die in de brief beschreven worden spelen al langer en zijn eerder onderwerp geweest in de Kamer.
- Er zijn geen (nieuwe) budgettaire consequenties verbonden aan deze brief. Over een aantal punten wordt gemeld dat deze verder uitgewerkt worden. Uit die punten vloeien, afhankelijk van de keuzes die daarbij gemaakt worden, wellicht wel financiële gevolgen voort.

Proces en planning

Uw voorganger heeft de Kamers toegezegd dat deze brief in de tweede helft van 2024 naar de Kamers verstuurd wordt. We houden de volgende planning aan:

Datum	Wat?
9 december (stukken aanleveren op 29 november)	Bespreking brief in CSD
10 december	Bespreking brief in RSD
13 december	Bespreking brief in MR
	Uitsturen brief naar Kamer

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

13 oktober 2024

Referentie

48659603

Bijlagen

I. Kamerbrief

II. Eerdere Nti over het traject
wijzigingen EW

Intern OCW afgestemd

DGCM, EenK, IOE, MenC, RCE,
WJZ

Kamerbrief wijzigingen Erfgoedwet en verbetering erfgoedzorg

Aanleiding

Begin augustus ontving u een nota ter informatie over het traject wijzigingen Erfgoedwet (referentie 47429972). Daarin kondigden we voor dit najaar een Kamerbrief over dit onderwerp aan. In de bijlage vindt u een eerste conceptbrief.

Al met al betreft het vooral technische wijzigingen die inhoudelijk en politiek niet controversieel zijn, maar wel noodzakelijk om de werking en duidelijkheid van de wet te verbeteren. We zouden zelfs kunnen spreken van 'achterstallig onderhoud' om de Erfgoedwet weer bij de tijd te brengen. Het is belangrijk dat dit aangepakt wordt en niet langer blijft liggen.

Op 5 november a.s. organiseert de directie Erfgoed en Kunsten (EenK) i.s.m. de RCE, WJZ en de Inspectie een webinar om de belangrijkste voorgestelde wijzigingen in wet- en regelgeving en andere oplossingen mondeling te presenteren aan de erfgoedsector. Bedoeling is om via die weg de inhoud van de brief op hoofdlijnen met de sector af te stemmen en draagvlak te creëren.

Via deze nota vragen we uw akkoord op de strekking van de Kamerbrief en het mondeling delen van de punten die erin staan met de sector. De Kamerbrief zal na het webinar nog ter ondertekening bij u langskomen evenals de aanbiedingsbrief voor de Commissie Sociaal Domein (CSD, ambtelijk voorportaal). Planning is om de Kamerbrief op 26 november te bespreken in de CSD, indien nodig op 10 december in de Raad Sociaal Domein (RSD, onderraad) en vervolgens in de MR.

Geadviseerd besluit

- Gaat u akkoord met de inhoud van de Kamerbrief?
- Gaat u akkoord met het gebruik van de punten uit de Kamerbrief als basis voor een presentatie aan en eerste gedachtewisseling met de sector in het webinar van 5 november?

Kernpunten

- In de brief kondigt u conform de toezegging van uw voorganger en naar aanleiding van de evaluatie van de Erfgoedwet wenselijke wijzigingen in de Erfgoedwet en onderliggende regelingen aan. Ook gaat u in op knelpunten die weliswaar in rapporten of uit de uitvoeringspraktijk naar

voren zijn gekomen, maar waarvoor een aanpassing in de wet- en regelgeving niet de juiste oplossing lijkt.

- Voor wat betreft actuele meer beleidsmatige opgaven verwijst u vooruit naar de toegezegde brief over religieus erfgoed en grote monumenten.
- De brief wordt ook verstuurd aan de Eerste Kamer, omdat er een toezegging in wordt afgedaan die in 2015 is gedaan bij de behandeling van de Erfgoedwet in de Eerste Kamer.
- Er heeft een grondige afstemming over de conceptbrief met de Inspectie, de RCE en WJZ plaatsgevonden. In bijlage 2 vindt u de eerdere nota met achtergrondinformatie over dit traject.
- De wetswijzigingen die in de brief aangekondigd worden, zijn veelal technische wijzigingen. De Erfgoedwet en onderliggende regelingen zitten over het algemeen al goed in elkaar.
- De voorgestelde aanpassingen betreffen voor een groot deel 'achterstallig onderhoud': veel van de knelpunten die in de brief genoemd worden hebben hun oorsprong in het gegeven dat de harmonisatie van de verschillende bestaande wetten voor erfgoed tot één Erfgoedwet in 2016 zoveel mogelijk beleidsneutraal is uitgevoerd. Niet alle knelpunten die al voor de inwerkingtreding van de Erfgoedwet bestonden zijn daarmee aangepakt.
- Daarnaast leiden nieuwe ontwikkelingen als digitalisering en de veranderende geopolitieke situatie tot aandachtspunten, en zijn er in de loop der tijd naast de beleidsdoorlichting verschillende adviesrapporten aan uw voorgangers uitgebracht waarin aandachtspunten naar voren komen.
- De zaken die in de brief worden aangekondigd zullen in de sector niet als verrassing aankomen. De problemen die in de brief beschreven worden spelen al langer en zijn eerder onderwerp geweest in de Kamer.
- Er zijn geen (nieuwe) budgettaire consequenties verbonden aan deze brief. Over een aantal punten wordt gemeld dat deze verder uitgewerkt worden. Uit die punten vloeien, afhankelijk van de keuzes die daarbij gemaakt worden, wellicht wel financiële gevolgen voort. Daarom is er aan het einde van de brief een disclaimer opgenomen over de doorloop van dit traject en het maken van keuzes in de verdere uitwerking.
- Afstemming van de brief met de sector gebeurt via het webinar op 5 november. We verwachten hier geen grote problemen. Tegelijkertijd stemmen we de brief af met andere belanghebbende ministeries.
- Na de afstemming met de sector, passen we de Kamerbrief indien nodig aan en agenderen we de Kamerbrief in de RSD en (indien noodzakelijk) CSD en vervolgens in de MR.

Proces en planning

Uw voorganger heeft de Kamer toegezegd dat deze brief in de tweede helft van 2024 naar de Kamer verstuurd wordt. Om de brief voor de kerst uit te kunnen sturen, is de planning strak:

Datum	Wat?
5-11	Afstemming erfgoedveld via webinar
Week van 4 november	Afstemming Kamerbrief met andere departementen
Week van 11 november	Definitieve versie Kamerbrief + aanbiedingsformulier

	RSD in takenlijst naar MOCW
26 november (aanleveren op)	Bespreking brief in CSD
10 december	Bespreking brief in RSD
13 december	Bespreking brief in MR
	Uitsturen brief naar Kamer

Toelichting

Hieronder worden de belangrijkste punten uit de brief per deelsector uitgelicht:

Algemeen

De belangrijkste algemene en overkoepelende thema's die in de brief terugkomen zijn:

- Verbeteren en verduidelijken van algemene begripsbepalingen in wet- en regelgeving. Dit betreft veelal technische wijzigingen die onduidelijkheden en inconsistenties wegnemen en een aanscherping van de begripsbepaling 'cultureel erfgoed' ter bevordering van de betrokkenheid van burgers bij erfgoed (Faro);
- (veelal technische) wetswijzigingen om het optreden bij erfgoedovertreedingen- en misdrijven te bevorderen;
- Wijzigingen in wet- en regelgeving ter bevordering van duurzame digitalisering tot digitale erfgoeddata (collecties, archeologische gegevens) en de toegankelijkheid daarvan;
- Wijzigingen in wet- en regelgeving voor de borging van belangrijke taken binnen de erfgoedzorg (voor instellingen als de Erfgoedacademie);
- Update over het programma Erfgoed en Overheid ter ondersteuning van gemeenten en provincies in hun erfgoedtaken (vanwege het onder druk staan van capaciteit en deskundigheid bij decentrale overheden);
- Update over het traject ter verbetering van het interbestuurlijk toezicht/overkoepelend zicht op de werking van het erfgoedstelsel bij het Rijk;
- Beschrijving inspanningen ter bescherming van het erfgoedbelang tijdens incidenten en crises (interdepartementale overleggen om het belang van erfgoed in het geval van noodmateregelen tijdens crisis te waarborgen en wijziging van de Regeling beheer rijkscollecties en subsidiëring van museale instellingen (Rbr) ter verbetering van veiligheidszorg voor collecties).

Roerend cultureel erfgoed

De belangrijkste aankondigingen op het gebied van roerend cultureel erfgoed zijn:

- Wijzigingen ter verbetering van de bescherming van cultuuroederen in particulier bezit:
 - Aanpassen aanwijzingscriteria in de wet voor beschermde cultuuroederen;
 - Verankering aankoopbeleid en Museaal Aankoopfonds;
 - Aankondiging verder verkenning van oplossing voor het uit Nederland verdwijnen van belangwekkend particulier erfgoed. Dit punt verdient vanwege de voorgeschiedenis nadere uitleg:

Datum
13 oktober 2024

- De verkoop van een Rubens-tekening door wijlen Prinses Christina zwengelde in 2019 de discussie aan of belangwekkende cultuurgoederen in particulier bezit wel voldoende beschermd zijn, of dat ze ongezien het land kunnen verlaten.
- Deze discussie speelt niet voor cultuurgoederen in publiek bezit (rijkscollectie, gemeentelijke collecties etc.), omdat publieke eigenaren gehouden zijn aan de Leidraad Afstoten Museale Objecten (LAMO) en/of de vervreemdingsprocedure uit de Erfgoedwet. Hierdoor kunnen deze cultuurgoederen niet ongezien het land verlaten.
- Via de Erfgoedwet heeft u de mogelijkheid om belangwekkende cultuurgoederen aan te wijzen. Deze cultuurgoederen mogen Nederland dan niet verlaten. De aangewezen cultuurgoederen worden bijgehouden in een register (<https://data.collectienederland.nl/vc/wbc-2/search/?q=>). De Inspectie ziet toe op deze beschermde cultuurgoederen.
- OCW heeft over het beter beschermen van de Collectie Nederland tweemaal advies ontvangen van de Raad voor Cultuur; een eerste keer van een commissie onder leiding van Alexander Pechtold en een tweede keer van een commissie onder leiding van Sybrand van Haersma Buma.
- Als onderdeel van de uitwerking van de aanbevelingen van deze adviezen heeft OCW een vaste commissie beschermwaardige cultuurgoederen ingesteld, die onder leiding van kunsthistoricus Prof. Dr. Rudi Ekkart kan oordelen of cultuurgoederen beschermwaardig zijn en aangewezen moeten worden als beschermwaardige cultuurgoederen. Deze cultuurgoederen kunnen Nederland dan niet meer verlaten.
- Een andere aanbeveling uit het advies van Buma betrof het invoeren van een nationaal vergunningensysteem voor cultuurgoederen, naast het vergunningensysteem dat al bestaat voor uitvoer van cultuurgoederen buiten de EU. Concreet betekent dit dat voor alle cultuurgoederen die Nederland verlaten (en die aan nog vast te stellen drempelwaarden – bijvoorbeeld een getaxeerde waarde hoger dan €250.000 - voldoen) een uitvoervergunning moet worden aangevraagd. Op deze manier is er ook goed zicht op de cultuurgoederen in particulier bezit die Nederland verlaten en die wellicht beschermwaardig zijn.
- Uw ambtsvoorganger schreef in haar beleidsreactie dat ze een dergelijk vergunningensysteem zou gaan invoeren. Echter, op dit moment is er nog onvoldoende zicht op de haalbaarheid, uitvoerbaarheid, en doelmatigheid van zo'n systeem en kan het definitieve besluit over invoering nog niet genomen worden genomen. Zodra deze informatie er wel is, wordt het besluit over de invoering ervan aan u voorgelegd.
- Daarom wordt voor nu enkel gemeld in de brief (p. 7): 'Mijn voorganger heeft stappen aangekondigd om te voorkomen dat nog niet beschermde cultuurgoederen (die wel voldoen aan de beschermingscriteria in de wet) ongezien Nederland verlaten. Ik onderschrijf het belang om deze cultuurgoederen voor Nederland te

willen behouden. Daarom werk ik aan een oplossing die deze bescherming regelt met oog voor proportionaliteit en uitvoerbaarheid.'

- Aanpassingen aan wet- en regelgeving ten behoeve van de toegankelijkheid van en transparantie over de Collectie Nederland en de Rijkscollectie (transparantie over verwerving via de Successiewet, aanscherping vervreemdingsprocedure, betere communicatie over registratievereisten rijkscollectie en aansluiten van die registratie op CollectieNederland.nl)
- Verbeteren beschermingsmogelijkheden roerend erfgoed: een update over de bescherming van (religieuze) interieurs, een toelichting op bestaande gemeentelijke beschermingsmogelijkheden en een update over stand van zaken beleidslijn mobiel erfgoed.
- Afdoen toezegging over het delen van rapporten van deskundigencommissies bij vervreemding aan de Eerste Kamer.

Gebouwd cultureel erfgoed

- Aankondigen verkennen of de wet moet worden aangepast n.a.v. uitspraak van de Raad van State over mogelijkheid tot bezwaar en beroep bij ambtshalve wijzigingen in het Rijksmonumentenregister;
- Verduidelijking instandhoudingsplicht via communicatie;
- Toegankelijkheid bouwhistorische rapporten verbeteren.

Archeologisch cultureel erfgoed

M.b.t. de archeologie, worden in de brief voornamelijk wijzigingen aangekondigd in algemene begripsbepalingen die nu onduidelijkheid opleveren en ter verduidelijking van de verdeling van taken- en rollen:

- Voorwaarden creëren in wet- en regelgeving voor het (de)selecteren van archeologische vondsten en voor het verbeteren van de toegankelijkheid (faciliteren tentoonstellingen of beschikbaar stellen van vondsten voor archeologisch onderzoek) van archeologische vondsten;
- Wijzigingen in wetgeving ter verduidelijking van het eigenaarschap van vondsten in het Nationaal Scheepsarcheologisch depot en van toevalsvondsten. Nadere invulling van de reeds bestaande wettelijke bevoegdheid om nadere eisen te stellen aan de aanlevering van archeologische vondsten en de bijbehorende documentatie aan depots.
- Verduidelijken verplichtingen van verschillende partijen ten aanzien van archeologisch onderzoek in wet- en regelgeving en stimuleren dat opdrachtgevers en -nemers van dergelijk onderzoek betere afspraken maken;
- Verdere wettelijke verankering voor de besluiten die overheden nemen in het kader van de archeologische monumentenzorg, inclusief die betrekking hebben op kwaliteitsborging via het Programma van Eisen (verankeren bevoegdheid vaststellen Programma van Eisen op basis van archeologisch-inhoudelijke gronden);

Ook zijn er andere thema's:

- Waarborgen betrokkenheid publieksbereik- en participatie bij archeologisch veldonderzoek in wet- en regelgeving;
- Melden van vondsten metaaldetectie tot 30 cm stimuleren;
- Verhelderen van samenhang archeologische en gebouwde monumentenzorg middels communicatie.

Datum
13 oktober 2024

Cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving

Wijzigingen om de positie van cultureel erfgoed bij de ruimtelijke opgaven die spelen te waarborgen:

- Voorstel opzetten wettelijke beschermingsystematiek voor cultuurlandschappen vanuit het Rijk i.h.k.v. de Nota Ruimte;
- Verbeteren beschermingsmogelijkheden gemeenten voor gemeentelijke stads- en dorpsgezichten door aanpassingen in wet- en regelgeving.

nota
TER INFORMATIE
Aan: MOCW

Erfgoed en Kunsten

Van

Datum

5 augustus 2024

Referentie

47429972

Bijlagen

Traject wetswijzigingen Erfgoedwet

Aanleiding

De Erfgoedwet (2016) geeft uitdrukking aan het maatschappelijke belang van een zorgvuldige omgang met ons cultureel erfgoed. In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met ons erfgoed wordt omgegaan, wie welke verantwoordelijkheden daarbij heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend – of dat nou roerend, onroerend, archeologisch of werelderfgoed betreft. De erfgoedzorg is in de Erfgoedwet in gezamenlijkheid geborgd.

In 2022 is de Erfgoedwet als onderdeel van de Beleidsdoorlichting Erfgoed voor het eerst geëvalueerd. In de beleidsdoorlichting kwamen punten naar voren die met het oog op een goede uitvoeringspraktijk van de Erfgoedwet aandacht behoeven, waaronder punten die (mogelijk) aanpassing van de wet of onderliggende regelgeving vragen. Een aantal van deze punten zijn al veel langer bij ons bekend. Door de keuze om de harmonisatie van wet -en regelgeving tot één Erfgoedwet in 2016 zo neutraal mogelijk te doen, liggen er namelijk uit een langere periode – ook van voor de Erfgoedwet – openstaande noodzaken tot aanpassing.

In de reactie op de beleidsdoorlichting heeft uw voorganger staatssecretaris Uslu aangegeven in beeld te brengen welke aanpassingen van de Erfgoedwet wenselijk zijn en zo ja, hoe die eruit zouden kunnen zien. Ze zegde daarbij toe de Kamer in de tweede helft van 2024 een overzicht van wenselijke wijzigingen aan te bieden.

De directie Erfgoed en Kunsten (E&K) heeft een traject ingericht om tot deze Kamerbrief en uiteindelijk ook de daadwerkelijke wetswijzigingen te komen. In deze nota wordt u over dit traject geïnformeerd.

Toelichting

- Het traject wijzigingen Erfgoedwet wordt gezamenlijk door E&K, WJZ, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: de Inspectie) uitgevoerd. Er is een stuurgroep ingericht waarin alle onderdelen zijn vertegenwoordigd en er zijn drie werkgroepen opgericht die zich bezighouden met de inhoud (een werkgroep roerend, een werkgroep archeologie en een werkgroep gebouwd erfgoed en generieke zaken).
- De lijst met punten die meegenomen moesten worden in dit traject was aanvankelijk lang. De punten waren heel verschillend van aard en orde van grootte: van het al dan niet oprichten van een uitvoervergunningstelsel voor cultuurgoederen buiten Nederland tot kleine aanpassingen om passages te verduidelijken of foutjes te herstellen.

Datum

5 augustus 2024

- Deze lijst met punten is in de afgelopen tijd geclusterd naar hoofdthema's, waar we in de Kamerbrief iets over willen melden. Daaronder zijn ook een aantal zaken die niet langer in de Erfgoedwet zijn opgenomen, maar in de Omgevingswet. In de bijlage achteraan deze nota treft u een globaal overzicht van punten die in dit traject worden meegenomen.
- Het algemene beeld dat ontstaan is, is dat er geen substantiële wijzigingen nodig zijn. De Erfgoedwet werkt over het algemeen goed en zit goed in elkaar.
- De inzet voor de Kamerbrief is om dit te benadrukken en vervolgens zoveel mogelijk in te gaan op problemen die gesignaleerd zijn en de bijbehorende doelen die we willen bereiken – zonder te veel in te gaan op het instrument dat we willen gebruiken om dit doel te bereiken. Dit biedt ruimte voor andere oplossingen, mocht in een later stadium blijken dat een wetswijziging toch niet opportuun is.

Planning van het traject

- Tot augustus werkten E&K, WJZ, de RCE en de IOE aan een verdere uitwerking van alle aandachtspunten. Daarbij is in kaart gebracht welke punten mogelijk leiden tot een wetswijziging en een overzicht gemaakt van beslispunten die hiermee samenhangen.
- Op dit moment wordt gewerkt aan een concept Kamerbrief. De eerste helft van september zal vervolgens worden gebruikt voor de bespreking van de inhoudelijke afwegingen die aan de Kamerbrief ten grondslag liggen (de beslispunten) met de stuurgroep.
- De afstemming van de Kamerbrief vindt plaats in de eerste weken van oktober, zodat de Kamerbrief voor één van de Kamerdebatten in het najaar (nader te bepalen) kan worden gestuurd. We verwachten dus dat de concept Kamerbrief eind september voor het eerst bij u langs komt.
- Na het uitsturen van de Kamerbrief begint de volgende fase. Deze fase bestaat uit het verder uitzoekwerk dat nog gedaan moet worden om te kunnen beginnen aan het uitwerken van de wijzigingsvoorstellen voor het Parlement.
- De fase die daarop volgt, is de fase waarin we de aanpassingswensen uit de brief uitwerken tot wijzigingsvoorstellen. Met die fase gaan we pas het daadwerkelijke wetswijzigingstraject in. Het gehele traject zal naar verwachting nog zo'n 3 jaar in beslag nemen.

Algemeen

- Verbeteren van het interbestuurlijk toezicht op de werking van het erfgoedstelsel
- Capaciteitsgebrek bij gemeenten en provincies om te voldoen aan hun wettelijke erfgoedtaken op het gebied van beleid, uitvoering, toezicht en handhaving
- Verduidelijking van overkoepelende definities die in de Erfgoedwet worden gehanteerd
- Mogelijke heroverweging van de hoogte van de strafmaat in de Erfgoedwet (PM besluit stuurgroep)
- Aansluiting Erfgoedwet op het Verdrag van Faro (PM besluit stuurgroep)
- De Erfgoedwet en aandacht voor de bescherming van erfgoed bij incidenten en crises
- De toekomstbestendigheid van de Erfgoedwet (en ruimte voor vernieuwing)

Roerend

- Verheldering van definities, taken en rollen m.b.t. roerend cultureel erfgoed n.a.v. gesignaleerde onduidelijkheden, bijvoorbeeld reikwijdte begrip 'Rijkscollectie'
- De bescherming van belangwekkende cultuurgoederen in particulier bezit
 - verbeteren beschermingscriteria in de wet
 - wettelijk verankeren Museaal Aankoopfonds en verbeteren aankoopbeleid
 - wenselijkheid Europees vergunningensysteem voor cultuurgoederen (PM besluit stuurgroep)
- Verduidelijken vervreemdingsprocedure
- Beleid op de bescherming van mobiel erfgoed
- Verbeteren bescherming van religieuze interieurs
- Principe van openheid en transparantie herkomst Rijkscollectie vs. geheimhoudingsplicht Successiewet
- De erfgoedwet ook toespitsen op het beheer van digitale collecties

Onroerend

- Verheldering definitie van instandhoudingsplicht
- Wet in overeenstemming brengen met uitspraken Raad van State en overige jurisprudentie
- Onderzoeken wenselijkheid mogelijkheid tot subsidie en lening voor dezelfde werkzaamheden (PM besluit stuurgroep)
- In overeenstemming brengen beschermingsregimes voor gemeentelijke- en rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten (Omgevingswet) (PM besluit stuurgroep)
- Onderzoeken noodzaak aanwijzen rijksbeschermd cultuurlandschappen (Omgevingswet) (PM besluit stuurgroep)

Archeologie

Datum

5 augustus 2024

- Verheldering van definities, taken en rollen m.b.t. archeologisch erfgoed n.a.v. gesignaleerde onduidelijkheden, in het bijzonder focus op de rol van de gemeente (wet strookt niet met praktijk) en de rolverdeling bij het registreren van archeologische date
- Eigendomsvraag vondsten in het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot
- Oplossen knelpunten bij opslag archeologische vondsten en bruiklenen
- Verbeteren toegankelijkheid van archeologische data
- Mogelijkheden om op te treden tegen illegale opgravingen verbeteren
- Verbeteren publieksbereik en -participatie binnen de archeologie